Aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel

Onderwerp
Uittreding gemeente Eijsden-Margraten uit GR SZMH en implementatie Uitvoeringsorganisatie Participatiewet Gemeente Eijsden-Margraten

Beslispunt(en)
1. Instemmen met het uittreden van de gemeente Eijsden-Margraten uit de GR SZMH per 1 juli 2021;
2. Instemmen met het vergoeden van 875.000 euro aan uittredingskosten door de gemeente Eijsden-Margraten;
3. Instemmen met het onttrekken van 875.000 euro uit de Algemene Reserve waarvan de komende 10 jaren jaarlijks 87.500 euro wordt teruggestort in de Algemene Reserve.
4. In te stemmen met het onttrekken van 217.880 euro uit de Algemene Reserve, bestemd voor het projectbudget van de implementatieactiviteiten, waarvan de komende 10 jaren jaarlijks 21.788 euro wordt teruggestort in de Algemene Reserve.

Toelichting

Aanleiding / motivering
Naar aanleiding van de gemeenteraadsvergadering van mei 2019, waarin de raad het college de opdracht heeft gegeven te sturen op de gemeenschappelijke regelingen en de gepaard gaande kosten, is in 2019 gestart met een onderzoek, in de vorm van een businesscase, naar de gemeenschappelijke regeling (GR) van de uitvoeringsorganisatie SZMH, zijnde een centrumregeling. Dit betreft de gemeenschappelijke regeling voor de gezamenlijke uitvoering van de Participatiewet voor de zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland.

De resultaten van de businesscase hebben in kaart gebracht dat een zelfstandige uitvoering van de taken van de Participatiewet op het gebied van effectiviteit (resultaat) alsmede efficiency (kosten) interessante mogelijkheden laat zien die het best lijken aan te sluiten bij onze visie van ‘Dichtbij het leven’. Zo biedt het de mogelijkheid om op termijn verdere ontschotting binnen de kaders van het sociaal domein tussen jeugd, Wmo en Participatie mogelijk te maken waarmee we onze burgers van een integraal aanbod kunnen voorzien. Door een gerichte aanpak en focus kunnen betere uitstroomresultaten worden behaald waarbij wij zelf prioriteiten aan ons uitvoeringbeleid geven. Daarnaast zal onze informatiepositie verbeteren doordat we weten wat er bij onze burgers speelt, waardoor onze uitvoering beter kan acteren en deze (uitvoerings)informatie sneller bij management en bestuur kunnen laten landen. Tenslotte is de verwachting dat de jaarlijkse structurele uitvoeringskosten van SZMH bij een zelfstandige uitvoering met minimaal 20% zullen dalen.

Op grond hiervan is in het proces naar de meerjarenbegroting 2020 overwogen om te bezien op welke wijze hiermee om te gaan en is de variant om eventueel uit te treden uit SZMH aangekondigd. Na vaststelling van de programmabegroting 2020 is dit traject vervolgens in formele zin nader opgepakt. Het college van de gemeente Eijsden-Margraten heeft daarom aan het Portefeuillehoudersoverleg Sociale

Zaken Maastricht-Heuvelland (Pho SoZa) aangekondigd voornemens te zijn om per 1 januari 2021 uit het samenwerkingsverband te treden. Aan dat voornemen liggen zowel financiële als inhoudelijke overwegingen ten grondslag, waarbij vanuit het oogpunt van integraliteit, dichtbij de inwoner en het meer kunnen leveren van maatwerk, het uitvoeren van de werkzaamheden door een eigen team als een kans wordt gezien. Tevens is aan SZMH gevraagd of zij bereid zijn om hun apparaatskosten per 2021 sterk te reduceren. Dit zou voor Eijsden-Margraten een aanleiding kunnen vormen om de noodzaak tot uittreding te heroverwegen.

Uittredingsvoorwaarden
De GR voorziet niet in vooraf bepaalde uittredingsvoorwaarden. Deze voorwaarden en gepaard gaande kosten dienen wel inzichtelijk te zijn alvorens het bestuur en de raad van de gemeente Eijsden-Margraten een definitief besluit over uittreding kan nemen.

Om de uittredingsvoorwaarden in beeld te brengen heeft het Pho SoZa begin 2020 besloten om adviesbureau Stuurman Flexibiliteit de opdracht te verlenen om met een uitwerking van de uittredingsvoorwaarden te komen. Daarnaast heeft het Pho SoZa aan Berenschot gevraagd om een verdiepend kwalitatief onderzoek te starten naar de benchmark gemeenten, met betrekking tot de uitvoering van de Participatiewet, om eventuele verschillen in de uitvoeringskosten ten opzichte van andere gemeenten te verklaren. De gemeente Maastricht komt in deze vergelijking gemiddeld uit qua apparaatskosten ten aanzien van de referentiegroep voor het cluster sociale voorzieningen. Wel valt in de uitvoering nog winst te behalen op efficiency en effectiviteit.
Het Pho SoZa heeft Eijsden-Margraten laten weten geen aanzienlijke besparingsmogelijkheden te zien. Daar SZMH rondom kostenbeheersing, efficiënter en effectiever werken richting gemeente Eijsden-Margraten niets kon betekenen is het traject van uittreden verder opgepakt.

Op grond van de onderzoeksresultaten van het rapport van Stuurman Flexibiliteit heeft het Pho SoZa het college van Eijsden-Margraten geïnformeerd over de voorwaarden en het proces van een eventuele uittreding.

Naar aanleiding van de inhoudelijke reactie daarop vanuit Eijsden-Margraten en het bericht dat vanwege de reeds verstreken tijd en gezien de COVID-ontwikkelingen de oorspronkelijke uittredingsdatum van 1 januari 2021 voor onze gemeente niet haalbaar bleek, zijn na het zomerreces de bestuurlijke en ambtelijke gesprekken opgestart om tot finale overeenstemming te komen.

In de verdiepingssessie met de gemeenteraad in juni 2020, om te komen tot een duurzaam financieel in evenwicht zijnde meerjarige begroting, is de optie van het zelf organiseren van Participatiewet – en dus uittreden uit SZMH, net als bij de algemene beschouwingen 2021, nogmaals bij de raad gepolst. Gezien de zeer ruime meerderheid die dit idee ondersteunden, zijn enerzijds de gesprekken met SZMH op dit vlak verder doorgezet en is het effect van uittreding per 1 januari 2022 verwerkt in de meerjarige begroting 2021 – 2024.

In de gesprekken met SZMH die in de 2e helft van 2020 hebben plaatsgevonden rondom de uittreding hadden we te maken met de belangen van álle betrokkenen: de uittredende gemeente Eijsden-Margraten, de uitvoeringsorganisatie SZMH en de vijf Maastricht-Heuvellandgemeenten die binnen het samenwerkingsverband blijven. Dit heeft geleid tot een principeakkoord waarbij de gemeente Eijsden-Margraten per 1 juli 2021 uit de GR SZMH treedt en hiervoor een vergoeding van € 875.000,- aan uittredingkosten betaalt. Dit bedrag is tot stand gekomen na enkele door beide partijen geachte noodzakelijke correcties in de berekening van de initiële uittredingvergoeding ter hoogte van € 1.257.243 uit het advies van het rapport van Stuurman Flexibiliteit en een gezamenlijke afweging van de mogelijk juridische kosten die het uitblijven van een akkoord met zich mee zou brengen.

Het volledige overzicht van het principeakkoord luidt als volgt:

1. De gemeente Eijsden-Margraten treedt uit de GR SZMH per 1 juli 2021;
2. Per datum uittreding stopt SZMH alle dienstverlening in het kader van de Participatiewet (personeel, materieel, overhead en incidenteel) aan de gemeente Eijsden-Margraten;
3. Partijen hanteren evenwel een periode van een half jaar, tot eind 2021, om door middel van een ‘warme’ overgang en overdracht alles zo soepel mogelijk te laten verlopen;
4. Per datum uittreding beëindigt SZMH die uitvoeringskosten, gemoeid met de dienstverlening aan de gemeente Eijsden-Margraten, die ook daadwerkelijk per die datum kunnen eindigen;

5. Voor de uitvoeringskosten, gemoeid met de dienstverlening aan de gemeente Eijsden-Margraten, die na datum uittreding doorlopen en al of niet opzegbaar zijn, vergoedt de gemeente Eijsden-Margraten een totaalbedrag van € 875.000 aan uittredingskosten, zonder afbouwscenario en zonder nacalculatie;
6. De door het Pho SoZa van de gemeente Eijsden-Margraten verlangde vergoeding voor de onderzoeken Berenschot en Stuurman Flexibiliteit is in dit totaalbedrag inbegrepen;

Implementatie
Om een uitvoering van de Participatiewet vanaf 1 juli 2021 mogelijk te maken dient de gemeente Eijsden-Margraten ook de nodige voorbereidingen te treffen. Dit betreft onder andere de bemensing van de eigen uitvoeringsorganisatie, het vormgeven van de processen werk, inkomen en (financiële)administratie, het inrichten van een geautomatiseerd systeem voor de verwerking van alle gegevens, het genereren van de juiste sturings- en verantwoordingsinformatie, het inrichten van de bedrijfsvoering voor de ondersteuning en nieuwe samenwerkingsafspraken met de reeds bestaande ketenpartners Podium24, Annex en Mtb. Deze voorbereidingen willen we projectmatig aanpakken waarbij we gebruik maken van onze eigen talenten en daar waar noodzakelijk projectcapaciteit en ontbrekende expertise extern inhuren. Gezien de naderende datum van uittreding is het noodzaak om snel te kunnen starten waarbij getracht wordt de implementatie gefaseerd te organiseren.

Relatie met bestaand beleid en strategische visie / integraliteit
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Participatiewet en regionaal gemeentelijk beleid op dat vlak
- Wet inburgering
- Gemeenschappelijke regeling (GR) gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht-Heuvellandgemeenten
- Mandaatregeling inzake uitvoering Gemeenschappelijke regeling gezamenlijke uitvoeringsorganisatie
  sociale dienst Maastricht-Heuvellandgemeenten incl. mandaatlijst
- Mandaatregeling gemeente Eijsden-Margraten
- Dienstverleningsovereenkomst gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland incl. dvo-bijlage basisdienstverlening Participatiewet SZMH 2020
- Reglement van het Portefeuillehoudersoverleg gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht-Heuvelland (Pho SoZa).
- Transformatieagenda 2020
- Kadernota 2020-2024

Gevolgen

Burgerparticipatie, toelichting en verantwoording
nvt

Financiële en personele aspecten, incidenteel / structureel, begrotingspost
Met de keuze voor een eigen uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet zullen de kosten voor het gemeentelijk deel van de uitvoering jaarlijks met 200.000 euro dalen. Deze ontwikkeling is meegenomen in de meerjarenbegroting 2020. Vorengenoemde kosten zijn exclusief de kosten die worden gemaakt voor de dienstverlening van ketenpartners als Podium24, Annex en Mtb. Deze organisaties ondersteunen op dit moment reeds SZMH bij de uitvoering van de Participatiewet en zullen dit ook blijven doen indien de gemeente Eijsden-Margraten besluit tot zelfstandige uitvoering. Financieel gezien verandert hier niets. Deze kosten zijn immers separaat in de meerjarenbegroting van de gemeente voorzien.

Met de uittreding uit de GR van de uitvoeringsorganisatie SZMH zijn incidentele en structurele kosten gemoeid.

Incidentele kosten
- *Uittredingskosten:* De kosten voor uittreding bedragen € 875.000,-. Voorgesteld wordt om deze eenmalige kosten te onttrekken uit de Algemene Reserve. Om de Algemene Reserve weer aan te vullen wordt er de komende 10 kalenderjaren € 87.500,- teruggestort. Dit geldt komt jaarlijks beschikbaar door de geraamde lagere uitvoeringskosten;
- *Implementatiekosten:* Met de transitie van de activiteiten van de uitvoeringsorganisatie SZMH naar een eigen uitvoeringsorganisatie zijn eenmalige kosten gemoeid waarmee de implementatie vorm moet krijgen. Het benodigde projectbudget voor transitie en implementatie wordt ingeschat op € 300.000,-. Dit is exclusief kosten voor de implementatie van de nieuwe IT-applicatie participatiewet die in een aparte aanbesteding is vormgegeven. Ten behoeve van de implementatie kan een bedrag van € 82.121 gedekt worden met de extra verwachtte begrotingsruimte op de kostenplaats van SZMH 2021. Het resterende bedrag van € 217.879 wordt ten laste gebracht van de Algemene Reserve. Evenals de uittredingskosten wordt ook voorgesteld om de algemene reserve de komende 10 kalenderjaren aan te vullen met € 21.788.

Structurele kosten
De jaarlijks terugkerende kosten bestaan met € 722.712 uit personele lasten en overige structurele kosten (facilitair, automatisering, organisatie en beheerkosten).

Planning, uitvoering en evaluatie
Per 1 juli 2021 voert de gemeente Eijsden-Margraten zelfstandig de activiteiten ten behoeve van de Participatiewet uit. De route hiernaartoe vergt voor de organisatie diverse implementatie inspanningen die op een fasegewijze aanpak (richten, inrichten, verrichtten) zullen worden vormgegeven. De implementatieactiviteiten zullen worden uitgevoerd door een voor dit traject geïnstalleerde projectorganisatie. Gezien de korte doorlooptijd tot aan 1 juli 2021 zal de focus liggen op het organiseren van de (wettelijke) basis per datum definitieve zelfstandige uitvoering waarna het derde en vierde kwartaal 2021 zullen worden gebruikt voor de (inhoudelijke) doorontwikkeling. Tevens zal voor 1 juli 2021 een eigen beleidsvisie worden opgesteld die past bij de ambitie en de gewenste maatschappelijke effecten van de gemeente Eijsden-Margraten.

Ten behoeve van de implementatie zijn vanaf 1 juli 2021 de volgende zaken georganiseerd:
- Zal de Gemeente Eijsden-Margraten zelfstandig de uitvoering van de Participatiewet voor haar rekening nemen;
- Zijn alle relevante gegevens van de onder de Participatiewet vallende inwoners van gemeente Eijsden-Margraten geconverteerd naar het eigen systeem van de gemeente;
- Zal de ondersteuning voor de uitvoering van de Participatiewet geregeld zijn;
- Zal juiste sturings- en verantwoordingsinformatie uit het eigen systeem van gemeente Eijsden-Margraten gegenereerd kunnen worden.
- Zullen de contacten met de ketenpartners Podium24, Annex en Mtb rechtstreeks vanuit de gemeente Eijsden-Margraten aangestuurd worden.

Communicatie
Indien de raad instemt met de uittreding zal er een raadsinformatiebrief worden opgesteld die verspreid zal worden naar de overige raden van SZMH. Daarnaast zullen we onze eigen burgers goed op de hoogte brengen van de aanstaande wijzigingen zodat een mogelijke overgang zo vlekkeloos mogelijk kan verlopen.

Maatschappelijke effecten
Met het in eigen beheer uitvoeren van de uitvoering van de Participatie wordt beoogd aan te sluiten bij onze visie van ‘Dichtbij het leven’. Zo biedt het de mogelijkheid om verder te ontschotten binnen de kaders van het sociaal domein tussen jeugd, Wmo en Participatie waarmee we onze burgers van een integraal aanbod kunnen voorzien. Door een gerichte aanpak en focus kunnen betere uitstroomresultaten worden behaald waarbij wij zelf prioriteiten aan ons uitvoeringbeleid geven. Daarnaast zal onze informatiepositie verbeteren doordat we weten wat er bij onze burgers speelt, waardoor onze uitvoering beter kan acteren en deze (uitvoerings)informatie sneller bij management en bestuur kunnen laten landen. Hierdoor worden we in staat gesteld om beter te sturen.

Risico's

- **Implementatietraject:** Op 1 juli 2021 moet er een eigen uitvoeringsorganisatie staan. Dat betekent dat slechts enkele maanden effectief voorhanden zijn om de basis voor de dienstverlening te realiseren. Om dit risico het hoofd te bieden is snel schakelen, korte lijnen, externe expertise en een intern besef van de opgave noodzakelijk. Daarnaast zal tijdens de implementatie een fasegerichte aanpak noodzakelijk zijn. De basis moet op 1 juli 2021 staan waarna de doorontwikkeling in de maanden daarop kan worden vormgegeven.
- **Uitvoeringsapplicatie:** Veel activiteiten die zullen moeten worden uitgevoerd verlangen een ondersteunende applicatie voor de Participatiewet. Zonder deze applicatie is het bijna onmogelijk om de wettelijke taken goed uit te voeren. Op dit moment is de aanbesteding van de nieuwe applicatie afgerond. Het is noodzakelijk om bij de implementatie in het eerste half jaar van 2021 alle voorrang te verlenen aan de module participatie ten gunste van jeugd en Wmo.
- **Schaalgrootte:** Bij een eigen uitvoeringsorganisatie komen enkele voordelen van schaalgrootte, zoals wel aanwezig bij SZMH, te vervallen. Ziekteverzuim en noodzakelijke specialistische kennis zijn hierdoor moeilijker het hoofd te bieden. Het is noodzakelijk de uitvoering dusdanig te organiseren dat kwetsbaarheden als solistische functies en het gebrek aan specialisme worden voorkomen.

Het college van Eijsden-Margraten
De gemeentesecretaris, De voorzitter,

Mari-An Gerits Dieudonné Akkermans

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Eijsden-Margraten

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op de behandeling in de Beeldvormende vergadering en raadsvergadering

Besluit:

1. Instemmen met het uittreden van de gemeente Eijsden-Margraten uit de GR SZMH per 1 juli 2021;
2. Instemmen met het vergoeden van 875.000 euro aan uittredingskosten door de gemeente Eijsden-Margraten voor de uitvoeringskosten SZMH, gemoeid met de dienstverlening aan de gemeente Eijsden-Margraten, die na datum uittreding doorlopen en al of niet opzegbaar zijn;
3. Instemmen met het onttrekken van 875.000 euro uit de Algemene Reserve waarvan de komende 10 jaar jaarlijks 87.500 euro wordt teruggestort in de Algemene Reserve.
4. In te stemmen met het onttrekken van 217.880 euro uit de Algemene Reserve, bestemd voor het projectbudget van de implementatieactiviteiten, waarvan de komende 10 jaren jaarlijks 21.788 euro wordt teruggestort in de Algemene Reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 18 maart 2021.

De griffier,	De voorzitter,
Mr. Marc Verbeet	Dieudonné Akkermans